

**Αυτοοργάνωση του ανταγωνιστικού κινήματος στη μεταφορντική εποχή.
Άρθρο του Σάρας Θεωρή
στο Ροσινάντε**

autopoiesis.squat.gr

“Ποια είναι όμως η φυσική οργάνωση των μαζών;
Είναι αυτή που βασίζεται στους ιδιαίτερους προσδιορισμούς
της πραγματικής ζωής...”
Μιχαήλ Μπακούνιν¹

Οι κοινωνίες του 21ου αιώνα διαμορφώνονται σε ένα παγκόσμιο πλέγμα κοινωνικών πολιτικών και πολιτιστικών σχέσεων, οι οποίες υπερβαίνουν τους επιμέρους “εθνικούς” κοινωνικο-οικονομικούς σχηματισμούς, και ελκύνονται από την ελαστική κεφαλαιοκρατική συσσώρευση.

Στο επίπεδο της αξίας, ήδη από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα, εμφανίζεται δίπλα στην ανταλλακτική αξία και την αξία χρήσης, η συμβολική αξία των εμπορευμάτων. Τα προϊόντα της εργασίας μετατρέπονται σε φορείς νοημάτων, ιδεών, πολιτιστικών συμβόλων και σημείων, τα οποία ρίχνονται μέσα στη διαδικασία της κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης, οδηγώντας στην ανάπτυξη ενός νέου βιομηχανικού κλάδου, αυτού του θεάματος. Ο εργάτης – παραγωγός (ανταλλακτικής αξίας), καταναλώνει προϊόντα για την αναπαραγωγή της εργατικής του δύναμης (αξίες χρήσης) αντιστοιχώντας σε κάθε ενέργεια ένα σύμβολο, μία πολιτιστική επιταγή, ένα ολόκληρο πλέγμα ετερόνομων σχέσεων, που οδηγούν στην αγκίστρωση του σε αξίες φετίχ. (αυτοκίνητο, σπίτι, κλπ) Φυσικά η αγκίστρωση αυτή δεν είναι αποτέλεσμα μίας διαδικασίας αποξένωσης και/ή αλλοτρίωσης αλλά μία επιλογή για την ικανοποίηση των επιθυμιών και των αναγκών του. Η εποχή του θεάματος και η αναδυόμενη κοινωνία των ειδώλων, η οποία βασίστηκε στη διαμόρφωση τεράστιων τραπεζικών μηχανισμών πίστωσης, πρόσφεραν σε κάθε εργαζόμενο, το όνειρο της στιγμιαίας πραγμάτωσης της “ελευθερίας” στον “παράδεισο” της κατανάλωσης εμπορευμάτων, τόσο στο χρηστικό όσο και στο συμβολικό επίπεδο. Το κράτος πρόνοιας με τις επιδοματικές του πολιτικές έδωσε χώρο για την μεγέθυνση των κεφαλαιοκρατικών συσσωρεύσεων μέσω της πλαστικοποίησης των καθημερινών συνηθειών των εργατών.

Στη φορντική οργάνωση της καθημερινής ζωής το εικοσιτετράωρο διαιρέθηκε σε τρία μέρη: α) εργασία (παραγωγή) β) αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, γ) ελεύθερος χρόνος, όπου ο ελεύθερος χρόνος ταυτιζόταν με την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης στο επίπεδο της κατανάλωσης. Τα τρία μέρη της κοινωνικής ζωής διαχειριζόταν ένα πλέγμα ιεραρχικών δομών εξουσίας, στο εργοστάσιο, στο σωματείο και στο κράτος. Το τρίγωνο αυτό επιτηρούσε το βίο των κολασμένων (βιοπολιτική) παράγοντας κοινωνική συναίνεση ανάμεσα σε κεφαλαιοκράτες και εργαζόμενους, που ήταν αναγκαία για τη διατήρηση της δύναμης των κυρίαρχων. Στη φορντική φάση αναδύθηκε ως ηγεμονική βιοπολιτική στρατηγική των κεφαλαιοκρατών η

---

¹Μιχαήλ Μπακούνιν (2009) “Η οργάνωση της Διεθνούς” στο “Για την ελευθερία του καθενός και την ισότητα όλων”, Εκδόσεις Καινά Δαιμόνια

σοσιαλδημοκρατία και ο κεϋνσιανισμός.

Ο μεταφορντισμός έσπασε την κλασική αλυσίδα παραγωγής των μεγάλων βιομηχανικών μονάδων σε επιμέρους δίκτυα τόσο στο επίπεδο του καταμερισμού εργασίας όσο και στο επίπεδο των τριών μερών της καθημερινής ζωής, και οδήγησε σε έναν κατακερματισμό των πληθυσμών σε ομάδες εστίασης (target groups). Η νέα βιοπολιτική στρατηγική είναι αυτή του νεοφιλελευθερισμού, που οδηγείται από το δόγμα της ελευθερίας κίνησης κεφαλαίων, εργασίας, εμπορευμάτων και πληροφορίας. Στο μεταφορντισμό όλα τα μέρη της καθημερινότητας εμπορευματοποιούνται με στόχο την υπερεκμετάλλευση της ζωντανής εργασίας και τη μεγιστοποίηση των κερδών. Παράλληλα η διαδικασία παραγωγής συναίνεσης δεν εξασφαλίζεται πλέον από τις “μαζικές” οργανώσεις του φορντισμού (συνδικάτα, ενώσεις, κόμματα και του κράτους – κεφαλαίου) αλλά από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Το κράτος περιορίζεται στη διαμόρφωση ενός χώρου φρούριου, που ενεργοποιείται ως μόνιμη πλέον κατάσταση εξαίρεσης, προκαλώντας τον τρόμο, κάθε φορά που υπάρχει το ρίσκο της “κατάρρευσης” σε κοινωνικό οικονομικό πολιτικό κλπ επίπεδο. (πανδημίες, οικονομική κρίση κα) .

Ο μαζικός παραγωγός και καταναλωτής κατακερματίζεται και κατανέμεται σε τεράστιες βάσεις δεδομένων ως ψηφία της παγκοσμιοποίησης. Όλα τα εμπορεύματα (μεταξύ αυτών και η εργασία) αποκτούν έναν εφήμερο χαρακτήρα με ημερομηνία λήξης προσαρμοσμένα στη λογική της ελαστικής κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης. Σταδιακά η καθημερινή ζωή των κολασμένων της γης μετατρέπεται σε ένα διαρκές κυνήγι εργασίας, πιστώσεων, προσφορών, πολιτιστικών συμβόλων κλπ Αποτέλεσμα όλων αυτών των αλλαγών είναι ο κατακερματισμός των μαζικών θεσμίσεων της καθημερινής ζωής των εργατών. Ζώντας σε ένα ασυνεχές χώρο και χρόνο η εργατική “τάξη” καθρεφτίζεται πλέον μόνο μέσα στις στατιστικές αναλύσεις των κοινωνικών ερευνών, του κράτους και του κεφάλαιου. Όλες οι επιστήμες διατάσσονται κάτω από την κυβερνητική βιοπολιτική διαχείριση των κυρίαρχων με σκοπό ένα και μοναδικό σκοπό τη διατήρηση αυτής της κυριαρχίας.

Κάθε εξέγερση που αρνείται πλευρές αυτής της κυριαρχίας, σε ένα από τα τρία μέρη της καθημερινής ζωής των εργατών, συνεισφέρει αλλά δεν μπορεί να έρθει σε ρήξη με την πολυπλοκότητα τους. Πώς όμως μέσα από αυτό το χάος των σύγχρονων ετερόνομων κοινωνικών σχέσεων, τον κατακερματισμό της καθημερινής μας ζωής, μπορούμε να κάνουμε εκείνες τις επιλογές, που θα μας οδηγήσουν στην τελική ρήξη με το σύστημα της εκμετάλλευσης και τη δημιουργία μίας κομμουνιστικής κοινωνίας ελεύθερων και ίσων πολιτών; Η απάντηση φυσικά βρίσκεται στην αυτοοργάνωση της καθημερινής ζωής σε όλα τα επίπεδα του κατακερματισμένου εικοσιτετράωρου, στην παραγωγή, την αναπαραγωγή και τον ελεύθερο χρόνο.

Στην εποχή της πολυπλοκότητας η αυτοοργάνωση μας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να α) συγκεντρώνει τη συνολική δύναμη των εξεγερμένων, ενάντια σε κράτος, κεφάλαιο, μμε β) να διαχέει τα αποτελέσματα της σε ολόκληρη την κοινωνία ανοίγοντας ρήγματα στα καθημερινά πλέγματα της εξουσίας σε τοπικό/παγκόσμιο επίπεδο και γ) να σέβεται την αυτονομία του εκάστοτε εγχειρήματος κοινωνικού ανταγωνισμού (συλλογικότητας, ομάδας, επαναστατικού σωματείου κα). Ο

συντονισμός αυτός οφείλει εκτός από την άρνηση των κυρίαρχων σχέσεων εξουσίας να οδηγήσει στη θέσμιση αντιεραρχικών σχέσεων δημιουργίας, βοηθώντας στην ενοποίηση του θρυμματισμένου κόσμου της καθημερινής ζωής των κυριαρχούμενων και την τελική ρήξη με τις ετερόνομες συνθήκες της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Στην εποχή της πληροφορίας είναι δυνατή η οριζόντια επικοινωνία αλλά και ο συντονισμός ανάμεσα στις διάσπαρτες στο χώρο συλλογικότητες, μέσα από την κοινωνική τους δικτύωση στον πραγματικό χρόνο και χώρο. Οι τεχνολογίες του web 2.0 αλλά και δεκάδες εγχειρήματα όπως αυτό του indymedia επιτρέπουν πλέον την αδιαμεσολάβητη επικοινωνία ανάμεσα τους. Αυτό που λείπει είναι η βούληση σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο για τη δημιουργία αυτού του δικτύου πραγμάτωσης της αλληλεγγύης ανάμεσα μας. Βέβαια τα καλύτερα μαγειρεία της εξέγερσης βρίσκονται στις συντροφικές κουζίνες των οδοφραγμάτων μας.